

OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA TUNNISTAMINEN AIKUISLUKIOISSA

Aikuislukioiden tulee kehittää järjestelmä, jolla aiemmin hankittu ja muualla osoitettu koulutus ja osaaminen voidaan tunnistaa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä **henkilökohtaisen opintosuunnitelman** tekemiseen hyväksilukujen ja täydentävien opintojen suunnittelussa. Tavoitteena on opiskelijan osaamisen kartoittaminen sekä tutkinnon osaamistavoitteiden saavuttaminen. Osaamisen tunnustaminen voi vähentää myös koulutuksen päällekkäisyyttä, millä voi olla opiskelijaa motivoiva vaikutus. Tunnustamisesta hyötyvät opiskelija, työhakija, työnantaja ja yhteiskunta.

Elinikäiseen oppimiseen kuuluu osaamisen päivittäminen ja sen tunnustaminen, että osaamista kertyy muuallakin kuin muodollisessa koulutuksessa. Tulevaisuuden aikuiskoulutusjärjestelmässä opitun tunnustamisessa informaali ja non-formaali oppiminen tulevat formaalin oppimisen rinnalle. Kansainvälinen liikkuvuus Suomessa on lisääntynyt ja helpottunut, mikä myös asettaa vaatimuksia osaamisen tunnustamiseen.

Tunnustamisen suosimisessa on kuitenkin tiedostettava se, että se voi helposti mahdollistaa tutkintojen monistamisen pienellä vaivalla.

1. AIEMMIN SUORITETTujen OPINTOJEN TUNNUSTAMISEN LÄHTÖKOHDAT

Lukiolaki

23 §

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia.

Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyäessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.

Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä

4 § 2 -3 mom

Rehtorin tehtävä on tutkia, täyttääkö kokelas kokeisiin osallistumiselle säädetyt edellytykset.

Rehtorin päätöksellä kokeeseen voi erityisestä syystä osallistua myös lukion oppimäärää suorittava, joka ei ole opiskellut 1 momentissa tarkoitettuja oppimääriä, mutta jolla muutoin voidaan katsoa olevan riittävät edellytykset kokeesta suoriutumiseen.

17 §

International Baccalaureate –tutkinnon, Reifeprüfung –tutkinnon sekä Eurooppa –koulujen eurooppalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tuottaa samat oikeudet kuin lukiolain 18 §:ssä ja tässä laissa tarkoitetun tutkinnon suorittaminen.

18 a§

Ulkomaisen lukion suorittanut henkilö voi osallistua tutkintoon ja siihen kuuluviin kokeisiin, jos hänen suorittamansa lukion oppimäärän voi koulutuksen pituudelta katsoa vastaavan suomalaisen lukion oppimäärää (koulutusaika yhteensä 12 vuotta).

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 (luku 6.2.5.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa on säädetty, tulee opintojen hyväksilukemisella välttää päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa. Kun opiskelijalle hyväksiluetaan opintoja muista oppilaitoksista, pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on oppilaitoksen omassa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle. Tapauksissa, joissa ei voida päätellä, kumpaa arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Aikaisempia lukio-opintoja voidaan hyväksilukea käyttäen suoritusmerkintää, jos opiskelija on aloittanut lukio-opintonsa yli 18-vuotiaana. Jos opiskelija on aloittanut lukio-opintonsa alle 18-vuotiaana, hänen aikaisempia suorituksiaan pakollisissa ja valtakunnallisesti syventävissä kursseissa ei voida hyväksilukea käyttäen suoritusmerkintää.

Myös ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisiin ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin syventäviin kursseihin, niistä tulee antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tukena voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 (luku 5.1)

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa jäsenetään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tulee perustua opiskelijan valmiuksiin, aiemmin opitun tunnistamiseen sekä opiskelun tavoitteisiin. Opiskelijan opiskeluhistoria ja elämäntilanne, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset tulee ottaa huomioon henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa laadittaessa.

Aikuisten perusopetukseen kuuluvia opintoja voi suorittaa omassa oppilaitoksessa, muissa oppilaitoksissa tai muualla. Opiskelu- ja tiedonhankintataitojen jatkuva harjaannuttaminen on aktiivisen ja tavoitteellisen toiminnan edellytys. Näitä taitoja koskevat tavoitteet määritellään opiskelusuunnitelmassa oppiainekohtaisten tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden lisäksi.

2. TUNNUSTAMISJÄRJESTELMÄ

Opiskelijan yhdenmukainen ja tasa-arvoinen kohtelu edellyttää, että aikuislukion tai aikuisten lukio-opetusta antavan oppilaitoksen opiskelijalla on mahdollisuus hakea aiemmin suoritettujen opintojen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista, jossa on otettava huomioon seuraavia asioita:

Oppilaitostaso

1. Oppilaitoksen velvollisuutena on arvioida vain omat opiskelijansa.
2. Yhdessä oppilaitoksessa tehty arviointi pätee kaikissa oppilaitoksissa.

Opiskelijataso

3. Opiskelijalla on oikeus hakea aikaisemmin opitun tunnustamista.
4. Tunnustamisen hakeminen on opiskelijalle vapaaehtoista.
5. Opiskelijalla on osaamisen todistusvastuu.
6. Opiskelijalla on oikeus hakea aluehallintovirastolta muutosta saamaansa päätökseen.
(lukiolaki 34 §)

Keskeiset työkalut osaamisen näytössä ja arvioinnissa

Keskeiset työkalut osaamisen näytössä ovat

1. osaamislähtöiset opetussuunnitelmat ja niiden perustella annetut todistukset
2. henkilökohtaiset oppimissuunnitelmat, joiden tarkoituksena on
  - a. mahdollistaa henkilökohtaiset osaamispolut ja tehokas opiskelu
  - b. tukea opintojen etenemistä ja lyhentää tutkinnon suoritusaikaa
  - c. turvata opiskelun jatkuvuus
3. osaamisen näyttämisen tavat, joita voivat olla portfolio, oppimispäiväkirja, erilaiset työsuoritukset, haastattelut, kirjalliset ja suulliset kuulustelut, tasokokeet.

Suoritettujen opintojen tunnustaminen aikuislukioissa

Pääperiaatteita

1. Muodollisessa koulutuksessa hankitut arvosanat eivät vanhene.
2. Koko tutkinto ei vanhene.
3. Yksi kurssi = yksi opintoviikko = 1,5 opintopistettä.
4. Toisessa aikuislukiossa suoritettut kurssit tai hyväksiluetut kurssit kelpaavat muissa aikuislukioissa kurssisuorituksiksi sellaisinaan.
5. Nuorten lukion suoritusten perusteella ei suoraan voi saada päättötodistusta aikuislukioista, vaan aikuislukiossa on aina suoritettava jotakin.

Suositus:

Nuorten lukiokoulutuksessa aikuislukioon siirtyvän, alle 18-vuotiaana lukio-opinnot aloittaneen (LA 810/1998 15§ 1mom) opiskelijan aiemmat pakollisten ja valtakunnallisesti syventävien kurssien suoritukset luetaan hyväksi käyttäen numeroarvosanaa. Opiskelijaksi ottamisen ehtona suositellaan sovellettavaksi ns. prosenttisääntöä: jos nuorten lukiokoulutuksen oppimäärästä eli 75 kurssista puuttuu tietty prosenttimäärä, opiskelijan on aikuislukiossa suoritettava vastaava prosenttiosuus 48 kurssista.

Esimerkki: opiskelija on suorittanut päivälukiossa 70 kurssia. Nuorten lukiokoulutuksen oppimäärästä puuttuu tällöin viisi kurssia, prosenteissa $5/75 = 6,7\%$. Opiskelijan on siten suoritettava vastaava osuus aikuislukion 48:sta kurssista. Koska $0,067 \times 44 = 3,2$, niin opiskelijan suoritettavaksi jää vähintäänkin kolme kurssia.

Taito- ja taideainevelvoite poistuu opiskelijalta, joka aloittaa lukio-opinnot alle 18-vuotiaana tai jatkaa alle 18-vuotiaana aloittamiaan lukio-opintoja aikuisten lukiokoulutuksessa 1.8.2017 jälkeen. Kokonaiskurssimäärä on kaikilla 44 ja puuttuvat kurssit lasketaan tuosta määrästä.

6. Arvosanojen muunto tapahtuu aikuislukion opetussuunnitelman perusteissa määritellyllä tavalla.

asteikko 1-5	lukioasteikko	asteikko 1-3
1	5	1
2	6	1
3	7	2
4	8	2
5	9-10	3

7. Muussa kuin lukiossa suoritettujen opintojen vastaavuudesta päättää rehtori. Opiskelijan tulee selvittää hyväksyttäväksi aiotun opintokokonaisuuden laajuus ja sisältö. Hyväksiluetuista suorituksista, jotka vastaavat pakollisia ja valtakunnallisesti syventäviä kursseja, on aina annettava arvosana, ei pelkkää suorituserkintää. Mikäli arvosanaa ei voida antaa, on opiskelija ohjattava näyttökokeeseen.

8. Ulkomailta suoritettu tutkinto, mikäli se on pituudeltaan 12 vuotta, rinnastetaan lukion päättötutkintoon. Erityistä huomiota on kiinnitettävä maahanmuuttajataustaisten kohteluun tilanteessa, jossa asiakirjat ovat kadonneet tai tuhoutuneet.

9. Kesken opintojen **ruotsinkielisestä lukiosta suomenkieliseen siirtyvälle** voidaan uuden opetussuunnitelman mukaiset pakolliset ja syventävät kurssit merkitä suomenkieliseen oppimäärään suoraan. Äidinkieli ja kirjallisuus (finska) on suoritettava joko käymällä äidinkielen ja kirjallisuuden (suomi) kurssit tai näyttökokein. Äidinkieli ja kirjallisuus (ruotsi) voidaan merkitä A-ruotsiksi. Mikäli opiskelija haluaa, voidaan A-ruotsin oppimäärän arvosana arvioida uudestaan. Pääperiaate on, että ylioppilastutkinto on kokonaisuudessaan suoritettava koulun opetuskielillä. Mikäli opiskelija on jo aloittanut kirjoitukset ruotsin kielellä siirtyessään suomenkieliseen lukioon, on asiasta neuvoteltava ylioppilastutkintolautakunnan kanssa.

10. Suomi toisena kielenä (OPS 2015, luku 6.2.5.)

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettavat kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena

kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Kuvaus tunnustamisjärjestelmästä

Oppilaitoksella on kuvaus aiemmin opitun tunnustamisjärjestelmästä ja vastuista tunnustamisprosessin eri vaiheissa. Kuvaus on nähtävillä opinto-oppaassa tai opetussuunnitelman liitteessä.

Kuvaus tunnustamisjärjestelmästä sisältää seuraavat tiedot:

- hyväksiluvun kannalta keskeiset asiakirjat, esim. tutkintotodistukset ja muut todistukset
- keneltä hyväksilukua haetaan
- kuka tekee päätöksen
- hakemuksen käsittelyaika
- muutoksenhakumenettely